

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Угоднікова О. І.

Механізми державного регулювання недержавної освіти при підготовці фахівців у галузі туризму та готельно-ресторанного господарства 114

Колтаков В. М., Колесник Л. О.

Відсутність стратегії модернізації недержавної освіти України як проблема..... 116

Пальм Н. Д.

Стан та розвиток недержавної вищої освіти в Україні..... 119

Шантырь Е. Е., Кривонос А. А.

Актуальные социально-психологические аспекты негосударственного образования в Украине..... 121

Лісовська Ю. П.

Законодавче забезпечення сучасної геодинаміки в інноваційному кіберпросторі: системний метод аерокосмічного моніторингу 125

Веклич В. О.

Зміна концепції вищих навчальних закладів України приватної форми власності за сучасних умов 128

Кузнецова Ю. В.

Інноваційна діяльність недержавних закладів вищої освіти як фактор забезпечення високої якості підготовки фахівців 131

Яровой Т. С.

Реалізація інтересів недержавних закладів вищої освіти України: цивілізоване лобіювання як єдина альтернатива корупції..... 134

Найдьонов І. М.

Місце і роль недержавних ВНЗ у наданні освітніх послуг 136

Morales G. P.

Educational non-governmental sector: a cross-sectional study of the educational system of minority leagues Ukraine and Ecuador: politicals, laws and organizational principles of operating management 139

Коцюк В. Д., Коцюк Н. В.

Співвідношення державних та недержавних закладів вищої освіти в країнах Європи..... 143

Remache A. P., Celi S. F.

El uso de internet para la gestión universitaria 146

Jurado Pruna F. X.

Las microempresas y su relación con las tecnologías de Información 149

Carrera J. F.

Globalization, culture and changes in higher education Institutions 154

Monteros E. R.

El papel de la enseñanza artística (música) en el diseño curricular en la enseñanza de nivel básico y medio en países con sociedades de conocimiento emergentes 159

Головач Н. В.

Організація профорієнтаційних послуг у недержавних закладах вищої освіти 163

МІСЦЕ І РОЛЬ НЕДЕРЖАВНИХ ВНЗ У НАДАННІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Відомо, що з появою навчальних закладів, заснованих на інших формах власності, виникла проблема ефективного управління ними. Сьогодні навчальні заклади недержавної форми власності є новою, ще не у повній мірі сформованою, але невід'ємною складовою системи вищої освіти. Її специфіка полягає в тому, що ці навчальні заклади, не маючи бюджетного фінансування, організовані більш незалежно від державного втручання, оскільки за формою власності відрізняються від традиційних освітніх установ. Вони мають значну самостійність у наданні освітніх послуг (комплекс визначених законодавством, освітньою програмою, договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем очікуваних результатів навчання), і в здійсненні економічної діяльності.

Актуальність дослідження недержавної галузі освіти, як загалом, так і удосконалення форм управління створенням ринкових освітніх послуг, пошуком нових його напрямків, як в теоретичному, так і в практичному плані очевидна. Тим більше, що сьогодні відсутня необхідна правова база, яка б регламентувала діяльність недержавних освітніх установ, нема відпрацьованого механізму, який би забезпечував їх створення і розвиток. Закон України "Про недержавні заклади освіти" знаходиться на етапі підготовки. У ньому потрібно визначити параметри для створення навчального закладу недержавної форми власності, вимоги до його потенціалу, потребою удосконалення регіональної мережі, можливість відшкодування збитків, заподіяних неякісною освітою.

Аналізу формування недержавної вищої школи присвячені наукові праці головним чином представників цього сектору освіти. Серед найбільш вагомих, зокрема роботи: з історії управління галуззю (В. К. Майборода); правового регулювання (В. І. Борисова, Т. С. Гончарова, М. Н. Курко, Р. Г. Щокін); управління (І. П. Бідзюра, О. Ю. Бобало, М. Ф. Головатий, Г. А. Дмитренко, С. Б. Жарач, В. А. Козаков, Р. А. Ільясов, В. І. Маслов, Є. О. Романенко, В. П. Сладкевич, І. В. Чаплай, Г. В. Щокін,); функціонування окремих вищих навчальних закладів (В. І. Астахова, Б. І. Корольов, Г. М. Сагач); питань управління якістю освіти (Л. П. Одерій, В. О. Чобіток, В. І. Шеховцов); формування ринку освітніх послуг (М. Ф. Гончаренко, В. П. Щетінін); організації освіти в регіонах (М. Д. Малахов, О. А. Сидоренко, Б. Г. Тетерятник, Б. П. Хижняк); фінансування вищої освіти (Л. О. Білова, В. І. Ковальов, О. Л. Фещенко).

Найбільшу увагу аналізу недержавної освіти приділяють соціологи й економісти, якими за останній період захищені кілька дисертацій (О. Шиян, М. Очкасова, О. Сидоренко, О. Дікова, О. Скібіцька, Р. Купченко, М. Гончаренко).

У той же час, необхідно замітити, що поряд із значними науковими досягненнями, в публікаціях на наш погляд, не в повній мірі дослідженні питання: аналізу специфіки державної і приватної вищої освіти й певна апологетика останньої; узагальнення програм управління процесом надання освітніх послуг; урізноманітнення джерел фінансування; вдосконалення і демократизація форм управління; ефективна технологія їх створення.

Аналіз історіографії наукових джерел із розвитку освіти свідчить, що становлення ринку освітніх послуг в Україні відбувався повільніше, ніж розвиток ринку споживчих товарів. У зв'язку з не забезпеченням потрібної матеріальної й правової підтримки, в 90-ті роки минулого століття, державні ВНЗ почали входити до ринку надання освітніх послуг вимушено. Вони змушені були самі опрацьовувати стратегію виживання й керуватись нею у шокових умовах становлення постсоціалістичного ринку. Вища освіта перетворювалась на сферу комерційних стосунків, де поширювалась конкуренція та пошук позабюджетних джерел фінансування.

Державні ВНЗ не могли швидко зреагувати на попит нових спеціальностей на ринку праці, подолати нераціональну структуру підготовки кадрів, що залишилась від попереднього періоду. Ці проблеми розпочали вирішувати нові ВНЗ недержавної форми власності, оскільки вони відзначались самостійністю управління, більшою свободою у виборі цілей і завдань, форм і методів навчально-виховної діяльності. Вони оперативно рішали названі, та інші питання. Уже в 2010 р. питома вага недержавних ВНЗ у загальному їхньому числі досягла 37,5 %.

Названі тенденції мали місце і в країнах Центральної і Східної Європи. Так, кількість вищих навчальних закладів у них складав: Албанія 27 %, Білорусія 22 %, Болгарія 30 %, Чеська республіка 60 %, Естонія 64 %, Угорщина 55 %, Молдавія 49 %, Польща 70 %, Росія 38 %. Діяльність недержавних вищих навчальних закладів у названих країнах, визначається законодавчими актами або конституціями [1; 3].

У цей же час, формується специфічна діяльність новостворених вищих закладів освіти, яка має переваги перед державними ВНЗ. Це — можливість швидкого реагування на попит ринку праці; нові форми управлінської діяльності; оперативне впровадження у навчальний процес нових дисциплін; залучення до роботи найбільш кваліфікованих викладачів за рахунок запровадження диференційованої оплати праці; оперативна апробація нових педагогічних технологій, методик цілісного освітнього процесу тощо.

Але, як свідчать дослідження, переважна більшість приватних та недержавних ВНЗ України спеціалізувалися в напрямках, які не вимагали значних капіталовкладень в розвиток та підтримку матеріально-технічної бази, необхідної для навчання студентів, особливо технічних спеціальностей, тому в таких ВНЗ присутні переважно гуманітарні напрямки.

Але, як відмічають науковці (В. І. Астахова, В. Г. Кремень, М. В. Михайліченко, С. М. Ніколаєнко, В. М. Огаренко, М. Ф. Степко) в недержавних та приватних ВНЗ приділяється мало уваги науково-дослідницькій діяльності, науковим дослідженням в галузі фундаментальних та прикладних наук, відсутні системи підготовки кваліфікованих науковопедагогічних кадрів з використанням аспірантури і докторантури; переважно відсутні спеціалізовані Вчені ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій.

Назване, та інше створює проблеми для надання освітніх послуг. Підтвердженням цього можна вважати дані рейтингу Глобальної конкурентоспроможності, наприклад уже в 2011–2012. Україна у ті часи займала 62 місце — за якістю освітньої системи, 52 місце — за якістю початкової освіти, 51 місце — за якістю вищої освіти. Ці результати були значно гіршими за результати попередніх 2010–2011 років, коли по вищенаведених показниках Україна займала відповідно 56, 49 та 46 місця.

Серед основних чинників які впливають на ефективність діяльності недержавних ВНЗ науковці обґрунтовують наступні: специфічність ринку освітніх послуг з точки зору змісту продукту; тенденція до змін статусу та змісту вищої освіти. ISSN 2073-9982 Економічний вісник НГУ 2012 № 1 129 ECONOMIC EDUCATION; па-

діння усвідомлення вступниками та студентами того, що їм потрібні знання, а не дипломна книжка; ріст кількості працедавців, які розуміють обмеженість ринку кваліфікованих кадрів; постійне збільшення обсягів інформаційних потоків; відсутність певних знань та умінь (в т. ч. комунікативних), які мали б бути отримані протягом навчання у переважної більшості випускників ВНЗ; зменшення кількості студентів та випускників, які хочуть займатись, або продовжувати займатись науковою діяльністю; скорочення кількості випускників шкіл через демографічну кризу початку 90-х років минулого століття; низький рівень знання іноземних мов викладачами та науковцями ВНЗ; відсутність наукових підходів до формування іміджу ВНЗ.

Таким чином, аналіз літературних джерел, практика діяльності недержавних ВНЗ свідчить, що їх діяльність займає відповідні місце і роль в загальній системі освіти в Україні. Вони ще знаходяться у стані формування як внутрішнього розвитку, так в її зовнішніх зв'язках. Підтвердженням цьому є те, що продовжується процес створення нових вищих навчальних закладів і призупинення їх діяльності. Крім того, мережа вищих навчальних закладів в Україні розподіляється нерівномірно, вони тяжіють до міст з великою кількістю студентів. У їх зовнішніх зв'язках виявлена тенденція інтеграції у державну систему вищої освіти, яка характеризується зближенням каналів фінансування, наданням платних послуг державними навчальними закладами.

Проведені освітянами-науковцями дослідження дають можливість узагальнити досвід організації систем освіти західних країн, придатний для удосконалення концепції управління вищими навчальними закладами недержавної форми власності в Україні. Це підтверджується визначенням діяльності недержавних навчальних закладів законодавчими актами чи конституціями держав, які є обов'язковою умовою для їх створення, функціонування та контролю за їхньою діяльністю з боку державних органів управління. Усі розвинуті країни світу здійснюють державне фінансування перспективних вищих навчальних закладів, незважаючи на форму власності, причому основний тягар фінансування системи освіти несуть державні бюджети, які субсидують більшість навчальних закладів усіх видів. У більшості країн світу держава залишає за собою пріоритет у підготовці фахівців у найважливіших галузях, зокрема, педагогічні, медичні, юридичні та сільськогосподарські навчальні заклади в основному державні; Керуюча роль держави обов'язково поєднується з громадською ініціативою в управлінні вищими навчальними закладами недержавної форми власності, що забезпечує демократизацію управління освітою.

Джерела

1. Астахова В. І. Аналітична записка про стан приватного сектору освіти в Україні / В. І. Астахова // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Х., 2011. — Т. 17. — С. 555–561.
2. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII.
3. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII.
4. Михайліченко М.В. Приватні вищі навчальні заклади: функціонування та управління у контексті демократизації.// Наук. вісник.- Харків:ХНПУ, 2017. — С. 138–149.
5. Найдьонов І. М. Викладання фінансово-економічних дисциплін: методика, технологія, управління . — К.: 2014. — 730 с.